

Notat

Kopi til: Ældre- og Sundhedsudvalget

Emne: Initiativer til forebyggelse af misbrug blandt unge

Viborg Kommune har den 8. december 2016 holdt en temadag om forebyggelse af misbrug blandt unge. Målet med temadagen var at give indsigt og inspiration til det fremtidige tværgående arbejde med unges misbrug – ikke kun til arbejdet med de unge som allerede har et misbrug, men også til det forebyggende arbejde med de unge, som evt. eksperimenterer og er i risiko for at blive misbrugere.

Efterfølgende har Ældre og Sundhedsudvalget den 24. januar 2017 haft en temadrøftelse om misbrug, med deltagelse af repræsentanter fra Rusmiddelcentret og SSP.

I forlængelse af temadag og temadrøftelse har Ældre og Sundhedsudvalget bedt forvaltningen om at præsentere et udkast til følgende to nye initiativer til forebyggelse af misbrug blandt unge:

- En kommunal erstatning for Politiets nu nedlagte 'Fleks-patrulje' i nattelivet, målrettet personer med kendte risikofaktorer eller kendt risikoadfærd
- En rusmiddel-kampagne målrettet ungdomsuddannelserne

Ud over disse to initiativer, præsenterer forvaltningen et forslag om "Community Reinforcement Approach and Family Training (CRAFT)", som alternativ til initiativet om en kommunal indsats i nattelivet.

I dette notat tegnes de foreløbige skitser til initiativernes organisering og indhold.

1. Forslag om en kommunal erstatning for Politiets nedlagte 'Fleks-patrulje'

Baggrund

Politiet har i en årrække haft en såkaldt 'Fleks-patrulje', som lavede opsøgende arbejde blandt unge mennesker, som færdedes i nattelivet. Fleks-patruljen havde et tæt samarbejde med SSP om at opsøge og skabe kontakt til unge som med et større eller mindre stofforbrug/stofmisbrug. Fleks-patruljen færdedes alle steder i det offentlige rum – også i ungdomsklubber, værtshuse, diskoteker. I og med Fleks-patruljen var en del af Politiet, havde Fleks-patruljen den fornødne myndighed til at sætte ind med mere end dialog, når der var behov for det. På grund af besparelser i Politiet er Fleks-patruljen blevet nedlagt.

Politiet etablerer i foråret 2017 et nyt initiativ for at skabe mere tryghed i nattelivet. 2 medarbejdere får til opgave at holde møder med restauratører om håndtering af fx rockere og unge mennesker. Det nye initiativ er ikke som den tidligere 'Fleks-

patruljen' en særlig indsats målrettet unge og rusmidler. Det nye initiativ vil fokusere mere på restauratørenes måde at drive virksomhed på.

Siden 2008 har Natteravnene været til stede i Viborgs natteliv. Natteravnene færdes i det offentlige rum – aldrig i ungdomsklubber, værtshuse, diskoteker. Natteravnene giver sig tid til at lytte og tale med børn og unge - på de unges initiativ - men uden at yde egentlig rådgivning. Det overlades efter situationen til professionelle i det lokale netværk eller de unges forældre, familie og bekendte.

På baggrund af, at Politiets Fleks-patrulje er blevet nedlagt, har Ældre og Sundhedsudvalget bedt forvaltningen om at præsentere et udkast til en kommunal erstatning for Politiets nu nedlagte Fleks-patrulje.

Skitse til nyt initiativ

Et nyt initiativ kan have følgende organisering og indhold:

- 1-årigt pilotprojekt, efterfølgende videreførelse på baggrund af vurdering af behov og effekt.
- Ansættelse af to medarbejdere i Rusmiddelcenter Viborg, med fx pædagogisk eller socialfaglig baggrund
- Medarbejderne er til stede i Viborgs natteliv torsdag, fredag og lørdag aften/nat, ca. kl. 22-04, hver anden uge.
- Målgruppen er unge over 18 år, som eksperimenterer med stoffer.
- Målet er at forebygge stofmisbrug.
- Medarbejderne har til opgave at:
 - Være opsøgende og motiverende og etablere en dialog med de unge. Der ydes en faglig, pædagogisk indsats mhp. at motivere de unge til fx stoffrihed, uddannelse og sunde fællesskaber.
 - Være tilgængelige for opfølgning på kontakter i nattelivet på afgrænsede tider i løbet af dagtimerne på nogle hverdage.
 - Opbygge kontakt og tillid med dørmændene, som er gode til at spotte unge på stoffer
 - Tilbyde at formidle kontakt mellem de unge og relevante aktører (sagsbehandlere, rusmiddelbehandlere, familie, foreninger, fritidsliv mv).
 - Være i tæt dialog med fx Politi, SSP-betjente og -konsulenter, Sted1 og ungdomsuddannelserne om udvikling og tendenser i Viborgs natteliv.

Økonomi

Foreløbige overslag viser, at indsatsen forventes at koste i omegnen af 1 mio. kr. i lønudgifter, afhængigt af erfaring, kvalifikationer, uddannelse etc. Dertil kommer udgifter til fx kørselsgodtgørelse, kompetenceudvikling, materialer, IT/telefoni.

Opmærksomhedspunkter

I forvaltningens drøftelser om forslaget er følgende opmærksomhedspunkter opstået.

- Det skal afklares nærmere, hvilken opgave/problem et nyt kommunalt initiativ skal løse. I den drøftelse skal der bl.a. tages hensyn til medarbejdernes sikkerhed i nattelivet.
- Der bør være dialog med både Politiet og Natteravnene om, hvilke behov de oplever i nattelivet og hvilken opgave et kommunalt initiativ kan løse eller understøtte.
- Andre kommuners erfaringer med og effekt af gademedarbejdere i nattelivet bør undersøges.

- Kommunale medarbejdere har ikke de myndighedsbeføjelser som de tidligere 'Fleks-patrulje' havde og kan derfor ikke løse de samme opgaver.
- Tilstedeværelsen af flere parallelle indsatser i nattelivet (Natteravne og kommunal indsats) kan være forvirrende for de unge og/eller konfliktoptrappende.
- Af hensyn til rekruttering af kvalificerede medarbejdere foreslås, at medarbejderne er på gaden hver 2. uge.

2. Alternativ til nat-patrulje: forslag om CRAFT-indsats

Der er blandt de faglige ledere, som har været med i drøftelsen af ovenstående en bekymring/skepsis i forhold til effekten af en kommunal indsats i nattelivet. Skepsis retter sig især mod spørgsmålet om, hvorvidt *nattelivet* er den bedste 'arena' for en opsøgende, forebyggende, pædagogisk indsats - hvor modtagelige er unge, som sandsynligvis er påvirkede af alkohol og/eller stoffer for en pædagogisk indsats? Spørgsmålet er: hvilken 'arena' er bedst egnet til at etablere en dialog med de unge – når de er påvirkede eller når de er rolige og i stand til at reflektere?

Community Reinforcement Approach and Family Training (CRAFT) er en helhedsorienteret metode, som har til formål at motivere misbruger til at begynde i behandling, gennem forandringer hos de pårørende, fx øget viden om misbrug, øget trivsel mv. CRAFT er således en form for interventionsindsats, eftersom de pårørende fungerer som facilitatorer i motivationsarbejdet.

CRAFT er en manualbaseret metode med seks faste temaer, der typisk gennemgås over 12 sessioner. Det kan foregå i grupper eller individuelt. Den pårørende undervises i en adfærd, der via positive incitamenter kan motivere den drikkende til at starte i alkoholbehandling.

Sundhedsstyrelsen anbefaler CRAFT-metoden i forhold til alkoholbehandling, hvor der er evidens for professionel rådgivning til pårørende øger sandsynligheden for at alkoholafhængige kommer i behandling, og at det sker tidligere end ellers.
(<https://www.sst.dk/da/udgivelser/2015/~media/DA9C87FC4B3F490E8C480B5E692F125E.ashx>)

Undersøgelser fra USA viser, at der er evidens for at CRAFT-initiativer til forældre fører til reduceret alkohol- og stofmisbrug blandt unge (med eller uden specifik behandling til den unge), og at det øget andelen af unge misbrugere, som søger professionel behandling for deres misbrug.

3. Forslag om en rusmiddel-kampagne målrettet ungdomsuddannelserne

Baggrund

Ungdomsuddannelserne i Viborg Kommune registrerer ikke, i hvor stort omfang frafaldet fra ungdomsuddannelserne skyldes misbrug. Ungdomsuddannelserne skønner, at ca. 40-60 unge hvert år dropper ud af ungdomsuddannelserne helt eller delvist på grund af misbrug. På nogle uddannelser svarer det til, at ca. 20% af

frafaldet skyldes misbrug. Tal fra andre kommuner indikerer, at ca. 50% af de frafaldne eller frafaldstruede fra alle ungdomsuddannelserne har en udfordring med misbrug som en del af deres problematik. Det præcise omfang af misbrugsrelateret frafald i Viborg Kommune kendes ikke.

Tal fra Sundhedsstyrelsen (2013) dokumenterer, at 41,5 % af de 16-34-årige har prøvet hash på et eller andet tidspunkt i deres liv, og 8,5 % har brugt hash inden for den seneste måned. For samme aldersgruppe er tallene hhv. 9,1% og 1,6% for andre stoffer. Der ses en tendens til en stigning i brugen af hash og en stagnation i brugen af andre stoffer.

Med afsæt i TULU (Tværgående Udvalg for Ledige Unge) er der taget initiativ til Viborg Uddannelsesnetværk, som er et samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne og kommunen. Som en del heraf er en misbrugskonsulent fra Rusmiddelcenter Viborg blevet tilknyttet erhvervsuddannelserne med det formål at forebygge misbrugsrelateret frafald fra uddannelserne.

SSP har igangsat et forebyggelses-initiativ på alle ungdomsuddannelser. Initiativet kaldes Next Step og er aktuelt i planlægningsfasen. Next Step indebærer at alle førsteårsstuderende på alle ungdomsuddannelser deltager i 1 af 5 planlagte oplysnings/forebyggelsesdage, hvor målet overordnet set er at øge de unges beslutningskompetence, øge deres incitamenter til at træffe 'gode' beslutninger og styrke deres muligheder for at vælge de sunde fællesskaber.

På forebyggelsesdagene vil man bl.a. gennemføre workshops med fokus på, hvordan de unges forestillinger om hinandens adfærd (rygning, alkohol- og stofforbrug) påvirker deres adfærd – det der kaldes *social pejling*. Problemet er, at de unges forestillinger om andre unges adfærd og holdninger er prægede af *sociale overdrivelser*, dvs. overdrivelser i forhold til hvor meget andre drikker, hvor mange andre, der tager stoffer mv. de sociale overdrivelser får de unge til at udvise en risikoadfærd, fordi de forsøger at leve op til det, de tror er den 'normale' adfærd og de forventninger, de tror, andre har til dem.

Skitse til nyt initiativ

Forvaltningen foreslår at en eventuel forebyggelseskampagne målrettet ungdomsuddannelserne knyttes til Next Step-initiativet, ved at lave en kampagneindsats før og efter selve forebyggelsesdagene. En sådan kampagne vil kunne skabe interesse før og især fastholde opmærksomhed og viden efterfølgende, således at de 'frø' der plantes på forebyggelsesdagen får de bedste muligheder for at spire.

Next Step-projektgruppen har allerede taget initiativ til et samarbejde med et kommunikationsbureau om formidlingen af Next Step-initiativet. Det samarbejde vil kunne udvides til også at omfatte en egentlig kampagne – evt. også en kampagne som rammer en bredere målgruppe end ungdomsuddannelserne.

Projektgruppen vil den 21. april få præsenteret kommunikationsbureauets overordnede kampagneforslag, mhp. yderligere kvalificering fra projektgruppen,

således at den stærke kommunikation kombineres med de rigtige faglige budskaber. Det forventes, at der kan laves aftale om et endeligt kampagne-koncept den 11. maj, forudsat at der bevilges midler til formålet.

Det er oplagt at der i kampagnesammenhæng undersøges hvordan der kan skabes en tæt sammenhæng mellem Next Step-initiativerne og Viborg Uddannelsesnetværks forebyggende misbrugsindsats på erhvervsuddannelserne om at nå en bredere målgruppe.

Økonomi

Det er vanskeligt at give et præcist overslag over udgifterne til en Next Step-kampagne på nuværende tidspunkt. Der vil kunne skrues op/ned for kampagnens indsatser, afhængigt af en eventuel bevilling til formålet. Ofte er arbejdsgangen denne: efter en bevilling vurderes, hvor 'meget' kampagne, man kan lave for de bevilgede midler.

Opmærksomhedspunkter

Det har været drøftet, om en kampagne kunne indeholde et foredrag/oplæg/event med 'en kendt', for at skabe opmærksomhed om kampagnen. Det er vigtigt, at et evt. event har tæt sammenhæng med budskabet i Next Step og den øvrige kampagne, fx i forhold til *sociale overdrivelser*. Såfremt der er ønske om et event, vil forvaltningen undersøge mulighederne for nærmere.